

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет психології
Кафедра психології розвитку

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОЛОГІЯ»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Середня освіта (Історія)»
Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри психології розвитку
Протокол № 1 від 26 серпня 2025р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Психологія»
Викладач (-і)	Опанасюк Ірина Василівна
Контактний телефон викладача	+380686256993
Е-mail викладача	iryna.opanasiuk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курс «Психологія» складається з трьох змістових модулів: «Загальні питання психології», «Психічний розвиток людини на різних вікових етапах життя», «Професійна діяльність учителя» і спрямований на вивчення психічних процесів та станів, індивідуально-психологічних особливостей, основних закономірностей розвитку людини на різних етапах її індивідуального життя. Студенти отримають знання про ключові періоди психічного розвитку особистості (дитинство, юність, дорослість і пізню дорослість) та їх вплив на формування особистості й педагогічну практику. Курс спрямований на розуміння і застосування методик, які сприяють оптимальному розвитку та навчанню різних вікових груп.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення курсу «Психологія» є <i>ознайомлення</i> студентів із теоретичними поняттями загальної, вікової та педагогічної психології, <i>вивчення</i> закономірностей психологічного розвитку людей різного віку; <i>формування</i> здатності застосовувати психологічний інструментарій для виявлення індивідуально-психологічних особливостей особистості; <i>розвиток</i> навичок конструктивної взаємодії, толерантності та поваги до різниці в індивідуальних можливостях та темпах розвитку учасників освітнього процесу. Курс навчання «Психологія» спрямований на формування компетентностей, які необхідні для професійної діяльності в умовах сучасної школи.</p> <p>Основними цілями у вивченні даної навчальної дисципліни є розкриття основних проблем, які розглядаються у рамках психології, опанування здобувачами освіти навичками порівняльного аналізу вікових періодів, новоутворень, вікових криз; вміннями розв'язувати психолого-педагогічні задачі, допомагати особистості у подоланні труднощів та конфліктів на різних етапах вікового розвитку.</p> <p>Структурно-логічне місце навчальної дисципліни</p> <p>Пререквізити (попередні ОК, які передували вивченню дисципліни «Психологія») : «Вступ до спеціальності», Історичне краєзнавство, музеєзнавство», «Педагогіка».</p> <p>Кореквізити (ОК, що паралельно ведуться з вивченням дисципліни</p>	

«Психологія»): «Педагогіка»; «Методика виховної роботи»; «Організація позакласної гурткової роботи».

Преквізити (наступні ОК, що використовують матеріали дисципліни): «Методика навчання історії», «Сучасні освітні технології».

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність.

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання, потребує інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії та громадянської освіти в закладах загальної середньої освіти і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

Загальні компетентності (ЗК).

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, а також до використання знань у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською – державною мовою; отримувати і передавати професійну інформацію іноземною мовою.

ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності з дотриманням етичних норм і цінностей сучасного суспільства, діяти громадсько і соціально відповідально та з почуттям поваги до оточуючих.

ЗК 9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати рухову активність для відпочинку.

Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК)

ФК 3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей, застосовувати під час організації навчально-виховного процесу ефективні методики й технології.

ФК 6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку, спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ФК 7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог безпеки життєдіяльності і законодавства щодо охорони життя і здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання під час освітнього процесу здоров'язбережувальних технологій.

ФК 8. Здатність до здійснення рівноправної та особистісно-зорієнтованої взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього

процесу на засадах партнерства.

Компетентності предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта) (ПК)

ПК 7. Знання наукових основ історії та методики її навчання, організації процесу пізнання та виховання учнів різних вікових категорій; здатність здійснювати дослідження з історії України, всесвітньої історії, громадянської освіти, методики навчання історії.

ПК 8. Знання змісту та завдань організації допрофільної підготовки учнів.

Програмні результати (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей.

РН 1. Відтворювати основні концепції та принципи педагогіки і психології, сучасних освітніх технологій; враховувати в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН 2. Демонструвати вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

РН 3. Називати і аналізувати методи цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікувати форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

РН 4. Здійснювати добір і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінювати результати їх навчання та ефективність уроку.

РН 5. Вибирати відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізувати динаміку особистісного розвитку учнів, визначати ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН 6. Називати і пояснювати принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.

РН 7. Демонструвати знання основ фундаментальних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперувати базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН 8. Генерувати обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

РН 11. Виявляти навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, пояснювати необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.

РН 13. Демонструвати знання основних положень нормативно-правових

документів щодо професійної діяльності, обґрунтовувати необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 7. Знати зміст шкільних курсів історії, проектувати і здійснювати навчальний процес, обирати оптимальні компетентнісно орієнтовані методики навчання історії і громадянської освіти за допомогою сучасних інноваційних технологій, уміти оцінювати та відслідковувати динаміку особистісного розвитку учня/учениці.

ПРН 8. Володіти здатністю до розкриття інтелектуального і творчого потенціалу здобувачів середньої освіти засобами змісту предметних галузей та курсів за вибором.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	д.ф.з.о.	з.ф.з.о.
лекції	24	12
семінарські, практичні заняття	36	8
самостійна робота	120	160

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Предметна спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
2-ий і 3-ій	014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)	1 і 2	нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції д.ф.з.о./ з.ф.з.о.	семі- нарські заняття д.ф.з.о./ з.ф.з.о.	самостійна робота д.ф.з.о. /з.ф.з.о.
Модуль І.	Загальні питання психології		

Тема 1. Предмет і завдання психології. Психологія як наука. Етапи історичного поступу психології. Місце психології в системі наук. Основні галузі психології. Предмет, об'єкт, завдання, принципи психології. Значення психології для професійної діяльності вчителя історії та громадянської освіти.	2/2	2/2	10/10
Тема 2. Особистість у діяльності і спілкуванні Поняття про особистість, індивід, індивідуальність. Структура особистості. Активність особистості та її джерела.	2/0	2/0	10/20
Тема 3. Соціальні групи. Поняття про групи. Міжособистісні стосунки у групі. Психологічна сумісність і конфлікт у міжособистісних стосунках. Методи запобігання та вирішення конфліктів. Безпечне середовище у класі .	2/0	2/0	10/20
Тема 4. Психічні процеси та стани. Відчуття. Сприймання. Мислення. Уява Пам'ять. Емоції і почуття. Воля.	2/2	4/0	10/10
Тема 5. Індивідуально-психологічні особливості Поняття про темперамент. Фізіологічне підґрунття темпераменту. Психологічна характеристика типів темпераменту. Характер.	2/2	4/2	10/10
Тема 6. Психологічні виміри здібностей: взаємозв'язок між типами і рівнями прояву. Поняття про здібності. Види здібностей. Рівні прояву здібностей.	2/0	2/0	10/10
Модуль II			
Психічний розвиток людини на різних вікових етапах життя			
Тема 1. Загальні питання вікової психології. Вікова психологія та її становлення як науки. Основні проблеми, які розглядаються у рамках вікової психології. Структура, функції і завдання вікової психології. Методи вікової психології. Вікова періодизація психічного розвитку людини.	2/2	2/2	4/5
Тема 2. Психологія дитинства. Зародження психіки дитини у пренатальному періоді. Особливості розвитку новонародженого та немовляти. Психологічні особливості дітей раннього віку. Психологічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці. Психологія молодшого школяра.	2/2	4/0	4/5

Тема 3. Психологія підліткового віку. Криза підліткового віку. Розвиток самооцінки в підлітковому віці. Особливості фізичної активності особистості у підлітковому віці.	2/0	2/2	4/10
Модуль III Професійна діяльність учителя.			
Тема 4. Психологія учбової діяльності. Загальна характеристика навчальної діяльності. Структура навчальної діяльності. Мотиваційний та операційний компоненти навчальної діяльності. Контроль і самоконтроль у структурі навчальної діяльності. Самостійна навчальна діяльність. Змістовний компонент навчальної діяльності. Формування і розвиток навичок.	2/0	4/0	10/20
Тема 5. Психологія навчання і виховання. Загальна характеристика процесу навчання і виховання. Психологічна теорія інтелекту Говарда Гарднера та її вплив на навчання та розвиток дітей у контексті вікової та педагогічної психології. Г. Гарднер – основоположник теорії інтелекту. Основні типи інтелектуальної обдарованості. Г. Гарднером.	2/2	2/0	10/10
Тема 6. Професійна діяльність вчителя. Психологічні особливості встановлення конструктивної взаємодії учасників освітнього процесу. Поняття «взаємодія», основні характеристики педагогічної взаємодії. Стратегії конструктивної педагогічної взаємодії Томаса Гордона.	2/0	4/2	10/10
	24/12	36/8	120/160

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Вид контролю: залік – 2 семестр Екзамен – 3 семестр Максимальна кількість балів – 100. Підсумкова залікова оцінка з навчальної дисципліни (макс.100 балів) визначається як сума балів за такі види діяльності: робота на практичних заняттях (усні відповіді, поточні тестові роботи, виконання вправ і психологічних задач) – 60 балів; самостійна робота / індивідуальне або творче</p>
---	--

завдання – 30 балів.;
 контрольна робота – 10 балів.
 Підсумкова екзаменаційна оцінка (максимум 100 балів) формується як сума балів за:
 поточний контроль знань – 50 балів (робота на практичних заняттях (усні відповіді, поточні тестові роботи, виконання вправ і психологічних задач) – 30 балів; самостійна робота / індивідуальне або творче завдання – 15 балів.;
 контрольна робота – 5 балів) та за екзаменаційну роботу – 50 балів.

Оцінювання здійснюється відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти з усіх видів навчальної роботи здійснюється за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС за схемою:

Оцінка в балах	Оцінка за іспит	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
90-100	відмінно	5	A	зараховано
80-89	добре	4	B	
70-79			C	
60-69	задовільно	3	D	
50-59			E	
26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)			
1-25	незадовільно			

Відповіді на семінарських заняттях

Максимальна оцінка – 30 балів.
 Відвідування та активна участь здобувачів вищої освіти у практичних заняттях є обов'язковою умовою успішного складання курсу.
 Поточне оцінювання знань здійснюється під час проведення семінарських занять та оцінюється в у 100 бальній системі:
«Відмінно» А (90-100 балів) – здобувач вищої освіти в повному обсязі та на високому рівні володіє навчальним матеріалом, вільно, логічно, самостійно й

аргументовано викладає його під час усних виступів та письмових відповідей. Глибоко і всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, демонструє здатність до аналізу, узагальнення та критичного осмислення матеріалу, використовує обов'язкову й додаткову літературу. Неухильно дотримується морально-етичних норм і принципів академічної доброчесності.

«Добре» В (80-89 балів) – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускає при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Керується у своїй роботі моральними та етичними нормами, принципами академічної доброчесності.

«Добре» С (70-79 балів) – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на достатньому рівні, відтворює та частково пояснює його під час усних виступів і письмових відповідей. Здатний застосовувати здобуті знання у типових навчальних ситуаціях, проте аргументація відповідей є недостатньо глибокою, логічна послідовність викладу не завжди витримана. Під час виконання завдань використовує переважно обов'язкову навчальну літературу, допускає окремі суттєві та несуттєві помилки, які може усунути після зауважень викладача.

«Задовільно» D (60-69 балів) – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на достатньому рівні, вищому за початковий, відтворює основні положення навчальної дисципліни переважно на репродуктивному рівні. Під час усних виступів і письмових відповідей (в т. ч. у вигляді мультимедійних презентацій), передає основний зміст теоретичних питань і практичних завдань, однак без належного аналізу, узагальнення та аргументації.

	<p>Знання застосовує лише у типових ситуаціях, потребує постійної допомоги та корекції з боку викладача. Використання навчальної літератури є обмеженим, логіка викладу часто порушується. У відповідях допускає суттєві неточності та помилки, які здатний частково виправити після зауважень.</p> <p>«Задовільно» Е (50-59 балів) – здобувач вищої освіти посередньо знає психологічну термінологію і недостатньо володіє понятійним апаратом, не вміє до кінця систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати матеріал, переконливо аргументувати свою відповідь. В основному, керується у своїй роботі моральними та етичними нормами, принципами академічної доброчесності.</p> <p>«Незадовільно FХ/F менше 50 балів» – здобувач вищої освіти не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами, порушує принципи академічної доброчесності.</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Написання письмової екзаменаційної (контрольної) роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав екзаменаційну (контрольну) роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни.</p> <p>Структура оцінювання відповідей на розгорнуті запитання контрольної роботи:</p> <p>25-1 Незадовільно F відповідь складається із 1–2 речень, містить узагальнюючу інформацію про психологічні факти.</p> <p>49-26 Незадовільно FХ відповідь не структурована, вступ і висновок відсутні. Студент демонструє знання окремих психологічних фактів, теорій або концепцій, але допускає значні помилки або неточності. Відсутня чітка логіка викладу, а також пояснення понять і термінів. Узагальнення відсутні або фрагментарні.</p> <p>50-59 Задовільно Е – відповідь має мінімальну структуру, відсутній чіткий вступ або висновок. Розкриття теми відбувається на базовому рівні, з пробілами та неточностями. Знання психологічних теорій,</p>

постатей, експериментальних фактів задовільне. Студент володіє основними поняттями та термінами, але робить помилки у їх застосуванні. Узагальнення слабкі або неповні.

60-69 Задовільно D – відповідь містить основну частину, але не має вираженого вступу або висновку. Студент розкриває тему на базовому рівні, з пробілами та неточностями. Знання психологічних теорій, постатей, експериментальних фактів на задовільному рівні. Володіє основними поняттями, термінами, але робить помилки у їх застосуванні. Узагальнення слабкі або неповні.

70-79 Добре C – відповідь структурована, містить основну частину і елементи вступу або висновку. Студент розкриває психологічний процес або теорію з помітними неточностями. Демонструє знання важливих психологічних теорій, концепцій та досліджень, але застосування термінів та понять не завжди коректне. Узагальнення неповні, логіка викладу частково збережена. Студент демонструє розуміння основних аспектів теми та може пояснювати базові взаємозв'язки між поняттями.

80-89 Добре B – відповідь структурована, містить вступ або висновок. Студент розкриває психологічний процес чи теорію, з помітними пробілами або неточностями. Демонструє знання важливих психологічних теорій, постатей та досліджень, проте допускає окремі помилки. Володіє базовими термінами та поняттями, але застосовує їх не завжди коректно. Узагальнення фрагментарні, студент розуміє основні аспекти теми.

90-100 Відмінно A – відповідь детально структурована, містить вступ, основну частину та висновок. Студент повноцінно розкриває психологічний процес чи теорію, демонструє глибокі знання. Відповідь вміщує аналіз психологічних фактів, постатей, концепцій, а також узагальнення та висновки. Студент на високому рівні володіє термінами, поняттями, та може застосовувати їх у контексті теми. Показує

	здатність до критичного аналізу літератури, робить висновки на основі наукових джерел.
Вимоги до індивідуального завдання	<p>Метою виконання індивідуального завдання є формування та розвиток умінь аналізу психологічних джерел, критичного опрацювання наукової літератури, узагальнення теоретичного матеріалу та коректного викладення результатів у письмовій формі.</p> <p>Індивідуальне завдання оцінюється у стобальній системі: «відмінно» А (90–100 б.), «добре» В (80–89 б.), «добре» С (70–79 б.), «задовільно» D (60–69 б.), «задовільно» Е (50–59 б.). «Вага» оцінки окремого індивідуального завдання в електронному журналі АСУ:КНУВС визначена на рівні 15 балів.</p> <p style="text-align: center;">Критерії оцінювання індивідуального завдання:</p> <p>Відмінно А «90–100 балів» ставиться за роботу, що має самостійний і творчий характер, вирізняється глибоким розумінням психологічної проблематики. Надано повні та аргументовані відповіді на всі поставлені питання; продемонстровано вміння коректно інтегрувати цитати з психологічних джерел («мова джерела») з їх глибоким аналізом, узагальненнями та обґрунтованими власними науковими коментарями. Робота оформлена відповідно до встановлених вимог.</p> <p>Оцінка «добре» (В, 80–89 балів) ставиться за роботу, в якій основний зміст питань з психології розкрито повно й логічно, використано наукову термінологію та джерела, однак аналіз літератури подекуди має описовий характер і не завжди супроводжується достатньо глибокими узагальненнями.</p> <p>Оцінка «добре» (С, 70–79 балів) ставиться за роботу, в якій відповіді на поставлені питання загалом правильні, проте наявні окремі неточності у викладі психологічних понять, суджень або фактів, а аргументація та логічна послідовність викладу потребують доопрацювання.</p> <p>Оцінка «задовільно» (D, 60–69 балів) ставиться за роботу мінімально допустимого обсягу, в якій</p>

	<p>відповіді на питання є неповними та неточними. Переважає формальне цитування психологічних джерел без належного аналізу, критичної оцінки або порівняння різних наукових підходів. Допущено значну кількість технічних помилок в оформленні.</p> <p>Оцінка «задовільно» (Е, 50–59 балів) ставиться у разі, якщо здобувач володіє лише частиною фактичного матеріалу з психології. Відповіді характеризуються порушенням логіки викладу, відсутністю цілісного поєднання «мови джерела» з власними науковими коментарями (цитати та пояснення подаються відокремлено). Оформлення роботи не відповідає встановленим вимогам.</p> <p>Оцінка «незадовільно» (FX/F, 0–49 балів) ставиться за роботу, в якій відповіді є неправильними або відсутні, наукова психологічна термінологія не використовується, а рівень опрацювання матеріалу не відповідає мінімальним вимогам дисципліни.</p> <p>Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі: мінімальний обсяг – 20 слайдів; візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Здобувач допускається до підсумкового контролю, якщо виконав всі форми роботи, відпрацював всі заняття і за результатами оцінювання (бали за практичні заняття і самостійну роботу) набрав не менше 25 % .</p> <p>Умови допуску до підсумкового контролю передбачають дотримання Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника</p>
<p>Підсумковий контроль</p> <p>Структура підсумкового контролю і оцінювання</p>	<p>Підсумковий семестровий контроль є формою комплексного оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за відповідний семестр. Із навчальної дисципліни він здійснюється у таких формах: залік – у другому семестрі; екзамен – у третьому семестрі. Максимальна кількість балів – 100. Підсумкова залікова оцінка з навчальної</p>

дисципліни (макс.100 балів) визначається як сума балів за такі види діяльності: робота на практичних заняттях (усні відповіді, поточні тестові роботи, виконання вправ і психологічних задач) – 60 балів; самостійна робота / індивідуальне або творче завдання – 30 балів.; контрольна робота – 10 балів.

Підсумкова екзаменаційна оцінка (максимум 100 балів) формується як сума балів за: поточний контроль знань – 50 балів (робота на практичних заняттях (усні відповіді, поточні тестові роботи, виконання вправ і психологічних задач) – 30 балів; самостійна робота / індивідуальне або творче завдання – 15 балів.; контрольна робота – 5 балів) та за екзаменаційну роботу – 50 балів.

Повторне складання підсумкового контролю за умови незадовільного результату допускається не більше двох разів: перший раз – викладачеві (талон №2): тестування в системі дистанційного навчання та усне опитування відповідно до програмових вимог; другий раз – комісії (талон №3): виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних засобів.

У разі отримання незадовільної оцінки за талоном №3 або недопуску до екзамену внаслідок невиконання навчального плану здобувач має право на повторне вивчення навчальної дисципліни відповідно до [Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#). Повторне вивчення здійснюється протягом наступного семестру за рахунок власного часу студента та не фінансується з бюджетних коштів.

7. Політика навчальної дисципліни

1. *Письмові завдання* виконуються у формі контрольної тестової роботи.
2. *Академічна доброчесність*. Принципи академічної доброчесності лежать в основі викладання та взаємодії зі студентами. Ця підготовка базується на Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положенні про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положенні про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника; Положенні про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі

- здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
3. *Відвідування занять*. Пропуски практичних занять студент повинен відпрацювати згідно з [Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти](#).
 4. *Контроль знань* здобувачів регламентується [Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника та Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#)
 5. У разі отримання незадовільної оцінки з навчальної дисципліни за талоном №3 або не допуску до екзаменів внаслідок невиконання навчального плану, студент має право на повторне вивчення курсу, що регулюється [Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#)
 6. Результати *неформальної освіти* зараховуються на основі [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#)

8. Рекомендована література

Основні нормативно-правові документи:

1. Закон України «Про освіту» (у редакції від 01.01.2021) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Концепція розвитку педагогічної освіти. МОН України Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.07.2018 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konserciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
3. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://univd.edu.ua/index.php?id=99&lan=ukr>.
4. Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника [Електронний ресурс]. Режим доступу: [Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#)

Основна

1. Бедлінський О. І. Проблема періодизації підліткового віку в сучасному суспільстві. Практична психологія та соціальна робота. 2, 2011. С.49-54. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/716/1/ПРОБЛЕМА%20ПЕРІОДИЗАЦІЇ%20ПІДЛІТКОВОГО.pdf>
2. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 112 с.
3. Загальна психологія: навч. посіб. / О.П.Сергеєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасека Київ : Центр учбової літератури, 2012. 296 с.
4. Загальна психологія. Теоретико-методологічні основи науки : Навч. посіб. / О. В. Ловка, Л. Л. Борисенко, Л. А. Колесніченко, Л. В. Музичко, А. В. Тімакова, Д. Г. Лавриненко / За заг. ред. О. В. Ловкої. Київ: КНЕУ, 2019. 390 с.
5. Москалець В. П. Загальна психологія: підручник. Київ: Ліра-К, 2020. 564 с.

6. Москалець В. П. Зоопсихологія та порівняльна психологія: підручник. Вид. 2, перероб., доп. Київ: Ліра-К, 2020. 225 с. С. 42-47; 54-62; 101-115; 133-151.
7. Москалець В. П. Психологія особистості: підручник. Вид. 2-ге, перероб., доп. Київ-Івано-Франківськ: «Нова Зоря», 2020. 436 с.
8. Москалець В. П. Психологія особистості: підручник. Вид. 3-ге, перероб., доп. Київ: Ліра-К, 2020. 364 с.
9. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Затверджені Наказ Міністерства освіти і науки України від 27.03.2025 р. № 512. URL :<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/2025/03/27/nakaz-mon-512-vid-27-03-2025.pdf>
10. Поліщук В. М. Вікові кризи в підлітковому і юнацькому віці: базові симптомокомплекси: монографія. Суми : *Університетська книга*. 2018. 477 с.
11. Поліщук В.М. Вікова періодизація та вікова класифікація. Науковий вісник Харківського університету. Серія Психологічні науки. 2017. (2). С.103-108.
12. Савчин М. В Василенко Л.П. Вікова психологія: навч. посіб. 3-тє вид, перероб., допов. Київ. *Академія*. 2017. 366 с.
13. Павелків Р.В. Вікова психологія. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://textbook.com.ua/psihologiya/1473452495/s-3?page=1>

Додаткова:

1. Isaieva, S., Leshchenko, M., Sulaieva, N. (2019). Implementation of Thomas Gordon's Communicative Pedagogy in Ukrainian Educational Realities. *Advanced education, Special Issue 11*, 40–45.
2. Коць М. О., Ятчук Т. М. Специфіка діагностики особистісної сфери підлітків з особливими освітніми потребами. Психологія: реальність і перспективи: збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 12. Упоряд. Р.В. Павелків, Н.В. Корчакова; ред.кол.: Р.В. Павелків, В.І. Безлюдна, Н.В. Корчакова. Рівне : РДГУ, 2019. С. 120-127.
3. Опанасюк І.В. Програма розвитку EQ старшокласників арт-терапевтичними та допоміжними засобами. Збірник наук. праць : Психологія : реальність і перспективи. Рівне, 2021. Вип. 16. С. 146-155.
4. Опанасюк І.В. Використання арт-терапевтичних технологій в розвитку емоційного інтелекту старшокласників. Психологія: реальність і перспективи : зб. наук. праць. Рівне, 2022. Вип. 19. С. 85-91.
- Опанасюк І.В. Використання арт-терапевтичних технологій у розвитку усвідомлення підлітками особистісного емоційного простору. Психологія: реальність і перспективи : зб. наук. праць. Рівне, 2023. Вип. 20. С. 135-143.
5. Опанасюк І.В. Роль кольору в осмисленні підлітками власного емоційного контексту та його змін під впливом психотравмуючих обставин. Психологія: реальність і перспективи : зб. наук. праць. Рівне, 2024. Вип. 22. С.86-93.
6. Опанасюк І.В. Мандалотерапія як засіб розвитку особистісних ресурсів підлітка. Психологія: реальність і перспективи : зб. наук. праць. Рівне, 2025. Вип. 24. С.106-113.
7. Хімчук Л.І. Дидактичні аспекти формування «образу-Я» сучасного вчителя та його компетентності з проєктування успішного професійного майбутнього. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина») № 5(5) 2021.*
8. Хімчук Л.І. Дидактична система формування базових компетентностей у майбутніх учителів початкової школи: дис....док.пед.наук:13.00.09/ Хімчук Ліліана Іванівна. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2020. 446с
9. Katie Davis, Joanna Christodoulou, Scott Seider, and Howard Gardner. *The Theory of Multiple Intelligences* [Електронний ресурс]. Режим доступу:

https://www.researchgate.net/publication/317388610_The_Theory_of_Multiple_Intelligences/link/59385ed10f7e9b32b7f71dcf/download

Інформаційні ресурси:

1. Наукова електронна бібліотека. (Книги, підручники, дисертації, автореферати.) URL: <http://www.nbuu.gov.ua/portal>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuu.gov.ua> (дата звернення: 01.08.2024).
14. Наукова бібліотека Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/>

кандидат психологічних наук,
асистент кафедри психології розвитку

Ірина ОПАНАСЮК

